

Gazeta Lwowska" z dodatkiem urzędowym wychodzi codziennie o 3. godz. po południu, z wyjątkiem świąt i niedziel. Prenumerata wynosi za przesyłką pocztową na rok cały 16 złr., na kwartał 4 złr., na miesiąc 1 złr. 35 ct. Miejscowa na rok 12 złr., na kwartał 3 złr., na miesiąc 1 złr. Numer pojedynczy Gazety bez dziennika urzędowego kosztuje w miejscu 5 ct., pocztą 7 ct. Z dziennikiem urzędowym w miejscu 10 ct., pocztą 12 ct. Za inseraty i artykuły nadesłane od miejsca jednego wiersza drukiem garmond, pierwszy raz 7 ct., zaś w razie

GAZETA LWOWSKA

dwu- lub więcej razowego umieszczenia tak za pierwsze jak za każde następane po 6 ct. Należność stołpowa od każdego inseratu wynosi 30 ct. Przesyłki (franko) odbiera Administracja Gazety Lwowskiej. (Ul. Wałowa Nr. 370). Reklama cyje otwarte wolne od opłaty pocztowej. Listy należy frankować. "Przewodnik naukowy i literacki" wychodzi każdego miesiąca, 5 ark. 8vo. dla cało- i półrocznych przedpłaconych bezpłatnie, dla kwartalnych za dopłatą 75 ct. kwartalnie, dla miesięcznych za dopłatą 30 ct. miesięcz. Sam "Przewodnik naukowy" bez "Gazety" rocznie 4 zł. w. g.

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

Jego c. i k. Apostolska Mość raczył najwyższym postanowieniem z 27. czerwca br. mianować najlaskawiej suplenta austriackiej historii przy uniwersytecie lwowskim, profesora gimnazjalnego dra. Izydora Szaraniewicza zwyczajnym profesorem tego przedmiotu przy lwowskim uniwersytecie.

"Stremayer mp.

Jego Exc. p. minister wyznań i oświecenia zamianował suplenta katedry prawa cywilnego przy tutejszym uniwersytecie w języku wykładowym ruskim Dr. Aleksandra Ogonowskiego, członkiem komisji egzaminacyjnej dla teoretycznych egzaminów rządowych oddziału sądowego we Lwowie.

Z Prezydium c. k. Namiestnictwa.
Lwów, dnia 7. lipca 1873.

C. k. krajowa Dyrekcya skarbu we Lwowie nadała posady asystentów cłowych w XI. klasie rangi respicientom c. k. straży skarbowej Janowi Kantor, Oswaldowi Schuster i Michałowi Siess.

Prezydent c. k. krajowej Dyrekcji skarbowej mianował kancelistę Leona Kowalskiego ofycyałem kancelaryjnym przy c. k. Prokuratury skarbowej we Lwowie.

Gmina Ożydów w powiecie brodzkim położona podwyższyła dotację nauczyciela o 76 zł. Co się do publicznej podaje wiadomości.

Z c. k. Namiestnictwa.

Z dniem 30. czerwca 1873 przechodzą sprawy dotyczące zarządu dóbr i lasów skarbowych i funduszowych w zakresie działania c. k. Dyrekcji dóbr i lasów skarbowych i funduszowych w Bolechow, z wyjątkiem spraw dotyczących remanentów dóbr sprzedanych, jako też realności funduszu religijnego we Lwowie, w Żółkwi i Samborze, które nadal pozostają pod zarządkiem władz skarbowych.

O DOWCIPIE.

I.

Co to jest dowcip?

Nic trudniejszego jak odpowiedź na to zapytanie. Daremnie kusili się o dokładne określenie dowcipu krytycy i estetycy; definicyj jest dużo bardzo, ale żadna z nich stała się nie przyjęta, i przeciw każdej dałoby się coś zarzucić. Wierny swojej naturze, zawsze ślizki i szybki, wymyka się dowcip jak gładki piskorz z rąk profesora, który koniecznie chce go ująć w więzy ścisłej formułki, nieuchwytny, błyskawiczny, mgieniem przez myśl przelatujący, nie chce czekać pod okularami, którymi go bada uczony definitywista...

Co to jest dowcip?

Gdybyśmy pominieli estetyków i krytyków, i udali się z tem pytaniem do ludzi zwyczajnych, do ludzi, co poprostu nie myślą nad dowcipem, ale się zeń śmieją serdecznie, i postawili im to pytanie, ileż byśmy najrozmaitszych otrzymali odpowiedzi! Dość tylko czynić spostrzeżenia, co u ludzi za dowcip, kto za dowcipnego uchodzi — a przekonamy się w najzabawniejszy sposób, jak prze-różne, jak nieskończenie sprzeczne panują wyobrażenia o dowcipie. Ten dowcipny, bo śmieszny, i postacią samą, mimiką, grymasem bawi swe towarzystwo; tamten dowcipny, bo ma język szkaradny i zjadliwy, złośliwości obmawia znajomych i przyjaciół; ów dowcipny, bo kłamie, jak stuletni kalendarz; inny w końcu dowcipny, bo doskonale udaje koguta...

Co to jest dowcip?

Wiele mamy na to odpowiedzi, wiele definicyj, ale wszystkie kołowały lub kołują

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

PRZEGLĄD POLITYCZNY.

Lwów dnia 8. lipca.

Zastanawiając się nad kwestją udziału w Radzie państwa dziennikarstwo dotychczasowe się przytem z rezultatami detychczasowej polityki i coraz otwarciej przyznaje się do rozczarowania. Znanie są już głosy zarzucające biernej polityce nieproduktowność. Obecnie niektóre pisma poszły jeszcze dalej, a jedno z nich wyraźnie ubolewa, że Czesi nie zawarli ugody na podstawie propozycji zrobionych im przez byłego ministra-prezydenta hr. Potockiego.

Wiadomości dzisiejszych dzienników o stanie targu pieniężnego są pomyślne. W ubiegłym tygodniu sytuacja była także wcale pomyślną, ale stan ten nie zaspokoił jeszcze wszystkich, bo mówiono, że wynika on tylko z chwilowo pomyślnych impulsów zagranicy. W bieżącym tygodniu i ta obawa została rozwiana. Giełda wiedeńska odzyskała poczęści dawną samodzielność, i nie poddaje się już wpływowi ciągłych zmian na zagranicznych giełdach.

W Niemczech martwa pora opanowała dyplomację, politykę wewnętrzną, giełdę — jednym słowem wszystkie kierunki życia politycznego i społecznego. Książę Bismarck tak dalece unika wszelkich zajęć, że w dzienniku rządowym wzywa, ażeby nie wysyłano do Varzynu żadnych korespondencyi, bo odpowiadać na nie nie może i nie będzie. Prasa niemiecka mimowoli czy umyślnie uszanowała to pragnienie spokoju i na chwilę przestała zajmować się ciągłymi biuletynami i wersjami o dymissy kanclerza i jego antagonizmie z Roonem.

W angielskim parlamencie jeszcze w przededniu odroczenia sessyji ministerstwo wystawione zostało na niebezpieczeństwo kłeski, bo stronnictwo konserwatywne, które już raz zachwiało gabinetem przy dyskusji nad ustawą o uniwersytetach,

grozi stanowczą opozycją projektowi ustanowienia najwyższego trybunału sądowego.

Ostatnie mianowania prefektów i pod-prefektów w Francyi wykazały znowu, że rząd liczy się z stronnictwem cesarskim i potrzebuje koniecznie jego poparcia. Reprezentant tego stronnictwa w dzisiejszym gabinecie minister Magne zajął stanowisko bardzo silne, i wywiera wpływ potężny w dzisiejszej akcji rządowej. Nadto jeszcze podnieść należy, że sympatya dla Bonapartystów w ostatnich czasach znacznie wzrosła. Stronnictwo to bowiem wystąpiło stanowczo przeciw projektowanemu w łonie zgromadzenia narodowego zamachowi na powszechne prawo głosowania, a rola taka jest w Francyi nader sympatyczną.

Do tak długiej zwłoki w mianowaniu nowego gabinetu włoskiego przyczyniła się oprócz trudności wskazanych wczoraj na tem miejscu jeszcze i ta okoliczność że król Wiktor Emanuel bawił w czasie przesilenia w Florency. Pobyt króla w Florency właśnie w tej chwili wywołał dość wyraźne niezadowolenie w pewnej części prasy włoskiej, która obawia się wpływu to-skańskiego stronnictwa na skład przyszłego gabinetu. Do obawy tej nawet organa bardzo przyjazne królestwu włoskiemu dodają ten nieprzychylny komentarz, że dokonana i wszędzie uznana jedność Włoch dotąd jeszcze nie zdołała stłumić stanowczo partycularnego antagonizmu objawiającego się w chwilach ważniejszych w niektórych częściach kraju.

Austro-Węgry. Najjaśniejszy Pan wydał następujące najwyższe pismo odrębne: Kochany p. Szlawy! Nadaję Panu w uznaniu Twoich wiernych i skutecznych usług wielki krzyż Mojego orderu Leopolda z uwolnieniem od tax — Franciszek Józef mp. — Bela baron Wenckheim mp.

Wiedeński korespondent *Bohemi* mniema, że rząd życzy sobie, ażeby banki były umiarkowane w wydawaniu asygnat kasowych i nie wyczęły nadto swojego kredytu w tym kierunku. Jeden bank, którego

Fischer do rezultatu, że „dowcip jest igraszką sądu“ (ein spielendes Urtheil).

Nie będziemy wchodzić w trafność tej definicyi dowcipu, która zresztą po polsku wygląda bardzo niedowcipnie, przeciwnie pozostawiamy to autorowi, uzasadnić to określenie. „Dowcip jest igraszką sądu — powiada Fischer. — Nie byłby wcale sądem albo zdaniem, gdyby nie rzucał światła na jakieś wyobrazenie; a światło to byłoby nieskutecz-nem i prawie żadnem, gdyby oświecało coś takiego, co już zupełnie jest jasnym, i leży na słońcu naszych zwyczajnych wyobrażeń.“

Jak ci się podoba to zdanie, szanowny i dowcipny czytelniku, piękna i dowcipna czytelniczko? Nieprawdaż, że trudno pisać nudniej o rzeczy tak wesołej jak dowcip? Nieprawdaż, że trudno więcej mówić o świetle, o jasności, o słońcu, a być ciemniejszym i niezrozumialszym od autora słów powyższych? Ale nie przerywajmy autorowi; trochę filozofii od czasu do czasu uchodzi nawet w fejletonie.

„Dowcip — mówi dalej p. Fischer — musi tedy być sądem, który wydobywa i wyświeca coś ukrytego lub schowanego. Ale to wyświecenie nie byłoby dowcipne, gdyby nie było igraszką, a nie byłoby igraszką, gdyby go każdy natychmiast jasno nie zrozumiał. Dowcip powinien być lekkością samą. Jeżeli się długo myśli, nim go się znajdzie, już po nim. To co dowcip blaskiem swym rozświeca, od razu z ciemności wstępuje w światło, z ukrycia w najwyraźniejszą jasność; coś zupełnie niespodziewanego staje się od razu zupełnie świadomem. Ponieważ dowcip działa igrasząc, więc wrażenie jego powinno być nagłem, wesołości, którą wywołuje, powinna być niespodzianką, światło, które on rzuca,

nazwy nie wymieniono, zrobił już początek w tej mierze i zrzekł się dobrowolnie zastrzeżonego w statutach prawa do wydawania asygnat kasowych. Tem postanowieniem prześcignął bank życzenia rządu, który pewnie nie zamierza usunąć zupełnie instytucyi asygnat tak korzystnie ożywiającej obrót pieniężny. Rząd zapewne postara się o ustalenie sfornuowania tego zyczenia w przyszłych projektach o towarzystwach akcyjnych.

Niedawno pisały dzienniki wiedeńskie, że ministerstwo zamierza w drodze rozporządzenia zmienić rozkład studiów na Wydziałach prawnych. Wiadomość ta nie potwierdza się dotąd, a polemika wywołana powyższem doniesieniem jest co najmniej przedwczesną jeśli nie zupełnie zbyteczną.

Z powodu twierdzenia *N. Allg. Ztg.* że projekt Deaka w sprawie uregulowania stosunku państwa do kościoła nie ustalił po-koju wewnętrznego, porównuje *Pester Lloyd* politykę księcia Bismarcka z tymże projektem. Niemiecki kanclerz chce zapewnić państwu wpływ na wszystkie sprawy kościelne i dogmatyczne a polityka Deaka zapewnia państwu i kościołowi swobodę i autonomię. Nadto ksiądz Bismarck chce wolność wyznaniową poddać pod powagę państwa. Być może, że polityka kanclerza jest potrzebną w Niemczech; w Węgrzech jest ona niepo-trzebna, bo katolicy nasi nie są nieprzyja-ciołmi państwa. Ks. Bismarck żąda zatem koniecznie zatrzymania placetum a Deak nazywa ten środek narzędziem użytym.

Niemcy. O rozszerzeniu się niektórych fortec niemieckich, które mają być zatrzymane, podaje *Magd. Ztg.* następujące szczegóły:

Moguncya otrzyma rozszerzenie otoku, fort Hessen zostanie przebudowany; w Kolonii dotychczasowy wał zostanie znie-siony a miejsce jego zajmie wysunięty pas fortyfikacyjny, ażeby miastu dać możność rozszerzenia się. Fortyfikacje tego miasta składać się będą z 3 większych i 9 mniejszych fortów, 7 większych i tyłuż mniejszych bateryj, które tak daleko wysunięte zostaną, że ostrzeliwanie miasta mozbemem będzie dopiero po przełamaniu tego łańcucha twierdz i dział fortyfikacyjnych. — Ehrenbreitstein pod Koblenecą wzmocniony zostanie jednym fortem wysuniętym. Forteca Rastatt rozszerzoną już została w r. 1868 i 1869. —

powinno być chwilową błyskawicą, przelotnym rzutem.“

Dalej tłumaczy nam autor, który mówiąc dowcipnie, nigdy nie traci powagi uczonego profesora, jak powstaje dowcip, i zastanawia się bliżej nad skokami szalonymi, których używa, aby z myśli wpaść na myśl, z zdania na zdanie, i z tego starcia się odrębnych, rozmaitych przedmiotów wydobyć ową iskłę, która jego istotę stanowi.

Po ogólnym wstępie przechodzi Fischer do klasyfikacyi dowcipu, a raczej do rozmaitych form jego rozwoju. Pod tym względem rozróżnia on następujące stopnie dowcipu: dowcip akustyczny, grę słów, dwuznaczność, obosieczność, śmieszna pomyłka czyli konfuzye, galimatyasz, dowcipne wma-wianie, odprawę, ukrytą niedorzeczność, dowcipne głupstwo czyli o x y m o r o n, epigramat, antitezę, kontrast, satyrę, sarkazm, karykaturę, dowcip charakterystyczny, ironię i humor.

Azatem, ani mniej ani więcej, tylko dziewiętnaście jest stopni dowcipu, i na dziewiętnaście sposobów można być dowcipnym! Mimo to, dowcip jest jeden tylko. Jak światło dzienne, rzucone przez pryzmat, na całą grę kolorów się rozkłada, tak pod systematycznym badaniem naszego niemieckiego uczonego rozprysnął się dowcip na dziewiętnaście rodzajów czy stopni.

Czy pójść z nim po tej klasyfikacyjnej drabince? Boimy się zaprawdę towarzyszyć jednemu zamachem autorowi do końca, aby nie znudzić dziewiętnaście razy laskawego czytelnika jednym fejletonem. Dość tedy na dziś niedowcipnej rozprawki o dowcipie — a dalszą treść książeczki uczonego estetyka zostawiamy na później.

*) Über die Entstehung und die Entwicklungsformen des Witzes. Zwei Vorträge von Kuno Fischer.

Plan Wystawy

Gubrynowicza i Schmidta

we Lwowie, plac Św. Ducha l. 10,

po cenie 36 cent., z przesyłką pocztową 40 cent.

(17564-?)

LOSY MIASTA KRAKOWA

Główne Wygrane złr. w. a. 40.000, 35.000, 20.000,
15000 i t. d.

Najniższa wygrana zł. 30

sprzedają

we Lwowie: C. k. uprzyw. galicyjski akcyjny Bank hipoteczny i filie jego w **Krakowie, Czerniowcach, Tarnopolu i Samborze**

„ „ Galicyjski Bank krajowy i **Filia jego w Brodach**

w Wiedniu: Bank- und Wechselgeschäft der Nieder-Oesterreichischen Escompte-Gesellschaft.

(225 47-?)

światowej we Wiedniu r. 1873 ze wszystkimi pawilonami, budynkami i przedmiotami, znajdującymi się w obrębie placu Wystawy, według źródeł autentycznych zaczerpniętych w jeneralnej dyrekcji, jest do nabycia wstarannem polskim wydaniu na papierze welinowym w księgarni

BRÜDER HEIM,
Bank- und Wechselgeschäft
in Wien. l., Fleischmarkt Nr. 6,
übernehmen

Aufträge für die k. k. Wiener Börse
(18762-3) zu den coulantesten Bedingungen.

emitiren
Spiel-Gesellschaften

auf Staats-Loose vortheilhaftester Combination, gegen monatliche Abzahlung von
2, 4, 6, 8 und 10 fl.,

Wir können unseren P. T. Provinz-Committenten den jetzigen Zeitpunkt.

zu neuem Engagements

in soliden Börse-Effecten umsomehr empfehlen, als der bedeutende Cours-Rückgang der unsoliden Effecten auch den der besseren so hart mitgenommen hat, daß einer baldigen Erholung derselben um mindestens 10, 20 bis 30 Gulden fast mit Gewißheit entgegenzusehen ist.

Aufträge werden sofort effectuirt.

Auf Anfragen jeder Art ertheilen wir bereitwilligst Auskunft.

Konkurs

L. 155. Na jedno stypendium fundacyi ś p. Orzęckiego dla wysłużonego prywatnego oficyalisty z rocznym datkiem 63 zł. wal. austr. pod warunkiem, iż emeryt 63 lat ukończył i świadectwami długoletniej służby się wykaże. — Podania mają być wniesione do 1. września 1873 do komisji Instytutu ubogich w pałacu arcybiskupim obrz. łać.

Od komisji Instytutu ubogich chrześcian.

Lwów dnia 7. lipca 1873.

(1954)

Zamiast wydawanego dawniej „Dodatku miesięcznego“ do „Gazety Lwowskiej“ wychodzi od 1. lutego 1873 począwszy pod redakcją **Władysława Łozińskiego** a nakładem wydawnictwa „Gazety Lwowskiej.“

„PRZEWODNIK NAUKOWY I LITERACKI“

pismo poświęcone nauce i literaturze, a to raz na miesiąc w objętości **pięciu** arkuszy ścisłego druku (rocznie w **dwóch** tomach po 30 arkuszy), i zawiera następujące działy:

- I. Rozprawy historyczne i literackie, życiorysy, przeglądy krytyczne, sprawozdania z poważniejszych objawów ruchu literackiego i artystycznego.
- II. Studja ekonomiczne i statystyczne, wiadomości o ruchu przemysłowym i handlowym, z szczególnem uwzględnieniem naszej prowincyi.
- III. Materiały do krajoznawstwa, monografie ważniejszych miejscowości, opisy topograficzne, wiadomości o stanie rozmaitych instytucyj krajowych.
- IV. Sprawozdania z ruchu naukowego za granicą, wiadomości krytyczne o najznakomitszych publikacyach obcych i bibliografię.

Pragnąc pismu temu nadać cechę i wartość poważnego organu naukowo-literackiego — wydawnictwo rozszerzając i urozmaicając program jego, postarało się zarazem o specjalnych znakomitych współpracowników do każdego z powyższych działów. I tak przyrzec raczyli pomoc swą redakcyi następujący uczeni i pisarze:

Bielowski August, (członek Akademji).

Dr. **Biliński Leon**, profesor wszechnicy lwowskiej.

Kalicki Bernard.

Dr. **Kreutz**, profesor wszechnicy lwowskiej.

Dr. **Liske Ksawery**, profesor wszechnicy lwowskiej.

Dr. **Małecki Antoni**, członek Akademji i profesor wszechnicy lwowskiej.

Nowiński Stanisław.

Prenumerata wynosi: rocznie 4 zł., półrocznie 2 zł., ćwierćrocznie 1 zł. w. a., którą prosimy nadsyłać (najdogodniej przekazem pocztowym) pod adresem: **Administracya „Gazety Lwowskiej.“**

Cena księgarska (główny skład w księgarni „Gubrynowicza i Schmidta“) za rocznik 5 zł., za pół roku czyli 1 tom 2.50, za ćwierć roku 1.25, za zeszyt 50 centów w. a.

Prenumeratorowie „Gazety Lwowskiej“, którzy uiszczą przedpłatę na „Gazetę“ z góry za cały rok lub za pół roku, otrzymają „Przewodnik“ bezpłatnie, zaś prenumeratorowie ćwierćroczni i miesięczni na żądanie za dopłatą: pierwsi 75 ct. za kwartał, drudzy 30 ct. za zeszyt.

W ubiegłym roku został także nakładem **Administracyi „Gazety Lwowskiej“** wydany zupełny

Kodex dyplomatyczny miasta Wieliczki

(oprócz rejestrów i podobizn 170 str. in folio)

z polskimi przekładami dokumentów, spisanych w języku łacińskim, i 25 podobiznami dyplomów najdawniejszych.

Takowy nabyć można w **Administracyi „Gazety Lwowskiej“** po cenie 4 zł. w. a. za okaz broszurowany, (z przesyłką pocztową franko: 4 zł. 45 ct. w. a.

Cena księgarska: 5 zł. 25 ct., główny skład w księgarni **Gubrynowicza i Schmidta** we Lwowie, plac św. Ducha.

Administracya „Gazety Lwowskiej.“

Lwów, ulica Wałowa l. 29 now. 370.

